

Π α ρ έ μ β α σ η
του Προέδρου του Δ.Σ Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος
Γ. Παπαβασιλείου
σε ημερίδα του Συλλόγου Διδακτικού και Ερευνητικού
Προσωπικού του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών
με θέμα : «Εξέλιξη του ΓΠΑ».

Όλοι ξέρουμε ότι είμαστε σε μια εποχή που οι στρατηγικοί στόχοι της Γεωργίας έχουν αλλάξει.

Ο γεωπόνος σε ένα κόσμο που αλλάζει.

Στη μεταβαλλόμενη αυτή πραγματικότητα φυσικό είναι να μεταβάλλεται και ο ρόλος του αγρότη, που είναι ταυτόχρονα και φορέας αλλά και δέκτης της αλλαγής. Συνακόλουθα και ο ρόλος του γεωπόνου αλλάζει. Λίγα χρόνια πριν, έδινε το κύριο βάρος του, στην αύξηση της παραγωγής, στην υπερκέραση των ελλειμμάτων. Σήμερα η προσπάθειά του στρέφεται στη σωστή οργάνωση της αγροτικής εκμετάλλευσης, στην ποιότητα των προϊόντων και την προσαρμογή της προσφοράς, στις ανάγκες της (συνεχώς μεταβαλλόμενης και επιλεκτικής) ζήτησης. Υποχρεώνεται να βλέπει να πράγματα πολυπρισματικά-ποσότητα/περιβάλλον/σχέση κόστους – ωφέλειας – και να παρακολουθεί οπωσδήποτε και τις κοινοτικές εξελίξεις, που λίγα χρόνια πριν ήταν μακρινή και ξένη υπόθεση.

Ο ρόλος του γεωπόνου στη νέα πραγματικότητα.

Μπροστά στην παγκόσμια τάση για επιχειρηματική γεωργία, στην προσπάθεια να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα, να συμπιεστεί το κόστος γεωργικής παραγωγής και να βελτιωθεί η δομή της ελληνικής γεωργίας για την παραγωγή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων, οι στόχοι δεν περιορίζονται μόνο στην τεχνική ενημέρωση και πληροφόρηση των αγροτών, αλλά επεκτείνονται και σε θέματα υποδομής της αγροτικής κοινωνίας (εμπόριο, τυποποίηση τροφίμων, αγροτικός τουρισμός, προβλήματα περιβάλλοντος). Οι στόχοι δεν είναι μόνο οικονομικοί ή τεχνικοί, είναι και κοινωνικοί. Επομένως ο ρόλος τους καθίσταται πιο σύνθετος και εξειδικευμένος, αφού προϋποθέτει παρεμβάσεις τεχνικοοικονομικού χαρακτήρα, και όχι απλά εφαρμοστικός, στο πλαίσιο μιας δέσμης πολιτικών που στοχεύουν στη βελτίωση οικονομικών μεγεθών, στη προστασία του περιβάλλοντος, στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων και στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Επαγγελματική εξέλιξη.

Οι παράμετροι που καθορίζουν την επαγγελματική εξέλιξη των γεωπόνων και τις προοπτικές απασχόλησής τους είναι άμεσα συνυφασμένες με τις νέες προκλήσεις της ευρωπαϊκής γεωργίας, τις διεθνείς εξελίξεις, την ελληνική αναπτυξιακή διαδικασία, την εξέλιξη του χώρου της επιστήμης και της γνώσης, τις πολιτικές που θα εφαρμοστούν, τα μέσα εφαρμογής τους και τις στρατηγικές υλοποίησης. Η ταχύτητα των συντελούμενων αλλαγών

εξαιτίας των εξελίξεων στον τεχνολογικό τομέα της πληροφορικής και της βιοτεχνολογίας θα παίξουν το πιο σημαντικό ρόλο στην αλλαγή όχι μόνο του γεωπονικού επαγγέλματος, αλλά και του ίδιου του γεωπόνου ως επιστήμονα, ερευνητή, επιχειρηματία, επαγγελματία και ως ενεργού πολίτη. Οι τομείς της πληροφορικής και της γεωργικής βιοτεχνολογίας θα παίξουν τον πιο σημαντικό ρόλο στην αλλαγή των αρχών, των μεθόδων και των μέσων στην αγροτική παραγωγή, το περιβάλλον, την αξιοποίηση των φυσικών πόρων, τη φυτοπροστασία, τις νέες μεθόδους εκμετάλλευσης των φυτικών, ζωικών και φυσικών πηγών, τα συστήματα διαχείρισης, την επαγγελματική κατάρτιση, την εκπαίδευση, τις τηλε-εφαρμογές, αλλά και την ποιότητα ζωής, τη συμμετοχή ή τον αποκλεισμό του από τα τεκταινόμενα, την εν γένει πληροφόρηση του γεωπόνου δημοσίου υπαλλήλου.

Σύμφωνα με το Π.Δ 377/1989 το κάθε Τμήμα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου, εκτός του Γενικού παρέχει ξεχωριστό Πτυχίο, έτσι ώστε τα παρεχόμενα από το Ίδρυμα Πτυχία να ανέρχονται σε έξη. Η ίδρυση του Πανεπιστημίου και των Τμημάτων του, ήταν το αποτέλεσμα επίμοχθων και επίμονων αγώνων στους οποίους συμμετείχε ο γεωπονικός κόσμος στο σύνολό του. Με τους αγώνες αυτούς, σ' ένα πρώτο στάδιο αποφεύχθηκε η ενσωμάτωση της Σχολής στο προγραμματισμένο για ίδρυση «Αττικό Πανεπιστήμιο», που οδήγησε τελικά στη ματαίωση της ίδρυσης ενός τέτοιου Πανεπιστημίου. Πρόσθετοι αγώνες απαιτήθηκαν για την ίδρυση του Πανεπιστημίου, αλλά και των Τμημάτων του. Ιδιαίτερες δυσκολίες και σφοδρές αντιδράσεις συνάντησε η ίδρυση Τμημάτων Ζωικής Παραγωγής, Γεωργικής Οικονομίας, Γεωργικών Βιομηχανιών και Εγγείων Βελτιώσεων και Γεωργικής Μηχανικής. Οι αντιδράσεις αυτές εκδηλώθηκαν από Ιδρύματα και Επιμελητήρια άλλων επιστημονικών και επαγγελματικών κλάδων, οι οποίοι πάντα εποφθαμιούσαν τα γνωστικά αντικείμενα και επαγγελματικές αρμοδιότητες, που είχαν καθοριστεί για τον Γεωπόνο από της ίδρυσης της Γεωπονικής Σχολής το 1920. Έτσι, για την ίδρυση του Τμήματος Ζωικής Παραγωγής, έντονες αντιδράσεις εκδηλώθηκαν από τον Κτηνιατρικό Κλάδο, για το Τμήμα Γεωργικής Οικονομίας από τον Οικονομικό Κλάδο, για το Τμήμα Γεωργικών Βιομηχανιών από τον Κλάδο των Χημικών αλλά και από ΤΕΙ και τέλος για την ίδρυση του Τμήματος Εγγείων Βελτιώσεων & Γεωργικής Μηχανικής έντονες αντιδράσεις εκδηλώθηκαν από τον Κλάδο των Μηχανικών.

Με την εξέλιξη του Ιδρύματος σε Πανεπιστήμιο εξασφαλίστηκε η αυτοτέλειά του και επί πλέον «κατοχυρώθηκαν» στον Γεωπόνο τα επαγγελματικά του δικαιώματα όπως **αυτά πηγάζουν από τα προγράμματα σπουδών του**, που σε γενικές γραμμές διατήρησαν τα ίδια βασικά χαρακτηριστικά, καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του ιδρύματος. Πρόσθετη κατοχύρωση προσέφεραν Νόμοι και Διατάγματα, όπως π.χ. ο Ν.

716/1977 (εκτελεστικά ΠΔ 798, 799/1988 και 256/1988) που δίνει το δικαίωμα στα γεωπόνους να συντάσσει εδαφολογικές, γεωτεχνικές και γεωργοοικονομικές, ιχθυολογικές, περιβαλλοντικές μελέτες και μελέτες φυτοτεχνικής διαμόρφωσης περιβάλλοντα χώρου, το ΠΔ 472/1985 που κατατάσσει τους γεωπόνους στους εργολήπτες δημοσίων έργων πρασίνου, ενώ το Π.Δ 344/2000 και ο ν. 3316/2005, τα εκτελεστικά ΠΔ του οποίου δεν έχουν ακόμη εκδοθεί, διευρύνουν έτσι περισσότερο τα επαγγελματικά δικαιώματα του Γεωπόνου.

Η νέα πρόταση και οι συνέπειές της.

Σύμφωνα με το κείμενο εργασίας «Εξέλιξης του ΓΠΑ», που δημοσιοποίησε ο Πρύτανης στις 21/10/05 προτείνεται :

1. Η ίδρυση «**Σχολής Γεωπονικών Επιστημών**» που θα περιλαμβάνει μόνο τα υπάρχοντα Τμήματα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής.

Μέσα στα πλαίσια της προτεινόμενης σχολής δεν περιλαμβάνονται βασικές Γεωπονικές Επιστήμες όπως εκείνες των Γεωργικών Βιομηχανιών, της Γεωργικής Οικονομίας, της Αξιοποίησης των Φυσικών Πόρων και της Γεωργικής Μηχανικής, αλλά και της Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας και κατά συνέπεια οι απόφοιτοι των Τμημάτων αυτών δεν θα είναι σε θέση να υποκαταστήσουν τον παραδοσιακό Γεωπόνο ούτε να αναπτύξουν τις ερευνητικές αλλά και επαγγελματικές δραστηριότητές του, πέραν του ότι εκχωρούνται σοβαρά επαγγελματικά δικαιώματα σε πτυχιούχους άλλων σχολών.

2. Η ίδρυση «**Σχολής Επιστημών Φύσης και Ανθρώπου**» με τα μη Γεωπονικά Τμήματα (τετραετούς φοίτησης) Πληροφορικής, Επιστήμης Περιβάλλοντος, Μηχανικών βιοσυστημάτων, Επιστήμης Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής, Βιοτεχνολογίας δεν πρόκειται να καλύψει κάποιο επιστημονικό ή επαγγελματικό κενό του ελληνικού χώρου που αν υπήρχε θα καθιστούσε επιβεβλημένη την ίδρυσή τους ενώ θα καταστήσει τα τμήματα επιστήμης Περιβάλλοντος και Μηχανικών βιοσυστημάτων κακέκτυπα του Τμήματος Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου του Αιγαίου και των Τμημάτων Μηχανικών Περιβάλλοντος του Δημοκρίτειου και του Πολυτεχνείου Κρήτης.

Παράλληλα, η ίδρυση των τμημάτων αυτών εκτός του γεωπονικού πλαισίου, θα αποστερήσει από το Γεωπόνο **την εγγενή με το επάγγελμά του υποχρέωση, αλλά και δικαίωμα, μελέτης, διερεύνησης και προστασίας των συνιστωσών του περιβάλλοντος μέσα στο γεωργικό οικοσύστημα.**

Παράλληλα με την αφαίρεση της γεωπονικής διάστασης από το Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων θα υποβαθμισθεί στην κατηγορία των τμημάτων της Τεχνολογίας Τροφίμων που λειτουργούν σε άλλα ιδρύματα.

Συμπερασματικά η υιοθέτηση της εν λόγω πρότασης συνεπάγεται :

- α) Δραστικό περιορισμό των αντικειμένων του Γεωπόνου, των συνυφασμένων με τις ιδιαιτερότητες και τις πολυπληθείς δραστηριότητες του γεωργικού τομέα.
- β) Δραστικό περιορισμό, υπαρπαγή και ιδιοποίηση των παραδοσιακών γνωστικών αντικειμένων και κατά συνέπεια των επαγγελματικών δυνατοτήτων των Γεωπόνων, των ήδη αποφοίτων αλλά και του μέλλοντος, που με αγώνες τόσο γενεών Γεωπόνων θεσμοθετήθηκαν και κατοχυρώθηκαν. Η απώλεια του τίτλου του «Γεωπόνου» θα συνεπάγεται την εξάλειψη της δυνατότητας εργασίας των αποφοίτων στις εταιρείες γεωργικών εφοδίων, ή την άσκηση ελευθερίου επαγγέλματος Γεωπόνου (π.χ. καταστήματα γεωργικών εφοδίων). Επίσης θα σημαίνει απώλεια ένταξής του στις κατηγορίες Εργοληπτών Δημοσίων Έργων και ένταξής τους στις Κατηγορίες Μελετητών Δημοσίων Έργων κλπ.

Η δική μας θέση για την εξέλιξη του ΓΠΑ.

Με όλα λοιπόν αυτά επιγραμματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε το ΓΕΩΤΕΕ σαν φορέας εγγύησης των επαγγελματικών δικαιωμάτων του κλάδου των γεωπόνων **τάσσεται γενικά υπέρ της αρχής της διατήρησης της καλούμενης γεωπονικής ομπρέλας στους τίτλους των γεωπονικών σπουδών** εκτιμώντας απ' τη σκοπιά του ότι η διάσπαση του επαγγελματικού τύπου δημιουργεί ασυνέχειες και αντιθέσεις που μειώνουν και ενδεχομένως αναιρούν τις εν λόγω εγγυήσεις που καλείται να εξασφαλίσει το επιμελητήριο. Η ονομασία και ο όρος «γεωπονικός» είναι ήδη καταξιωμένος στον τόπο μας, είναι ήδη αποδεκτός απ' όλους και συνεπώς ενδεχομένως θα μπορούσε να συζητηθεί η προσθήκη κάποιων όρων που θα μπορούσαν να έχουν σχέση με το περιβάλλον ή να διευρύνουν το χώρο της απασχόλησης.

Ασφαλώς το ΓΕΩΤΕΕ αποδέχεται το άνοιγμα των γεωπονικών σπουδών σε νέους κλάδους και τομείς που προκύπτουν από τις προαναφερθείσες ανάγκες να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των καιρών για σύγχρονη και ουσιαστική επαγγελματική κατοχύρωση των γεωπόνων. Υπάρχουν αντικείμενα στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά εργασίας τα οποία δεν καλύπτονται ή καλύπτονται πλημμελώς από τις υπάρχουσες Γεωπονικές σπουδές οι οποίες θα πρέπει να επεκταθούν στο χώρο της έρευνας και εκπαίδευσης στελεχών **στα πεδία του περιβάλλοντος των αυτοματισμών της πληροφορικής της διοίκησης των επιχειρήσεων**. Πιστεύω ακόμα ότι **δεν μπορεί να γίνει ίδρυση Τμημάτων πάσης φύσεως σε τοπικά**

διασπαρμένα πανεπιστήμια διότι δεν υπάρχει υποστήριξη από επιμέρους επιστήμες ή όπου υπάρχει δεν καθίσταται δυνατή.

Προσανατολισμός προς τις νέα τάσεις. Θεωρούμε απαραίτητο ακόμη στο ΓΕΩΤΕΕ για λόγους που έχουν προαναφερθεί το λεγόμενο **μοντέλο κορμού** που διασφαλίζει ένα ελάχιστο σύνολο γεωπονικών γνώσεων εμφανίζει σοβαρά επαγγελματικά πλεονεκτήματα ενώ ταυτόχρονα είναι αρκούτως ευέλικτο προς την κατεύθυνση παροχής εξειδίκευσης σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Η διάρκεια των σπουδών. Είμαστε μπροστά σε εξέλιξη εφαρμογής του νέου Ευρωπαϊκού μοντέλου εκπαίδευσης με κύκλο σπουδών. Σ' αυτές λοιπόν τις συζητήσεις που γίνονται εμείς επιμένουμε ότι **η διάρκεια σπουδών** εφόσον ο τίτλος Γεωπόνος συνοδεύει το πτυχίο **δεν μπορεί να είναι μικρότερη από πέντε χρόνια**, και αυτό λόγω της πληθώρας των αποκτούμενων γνώσεων ειδικών και γενικών όπου απαιτείται. Και επειδή γίνεται πολύ λόγος τελευταία για αυτό που σας είπα πριν, είναι σκόπιμο να τονίσω εδώ πέρα ότι τέτοιο μοντέλο που δρομολογείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν είναι εφαρμόσιμο στη Γεωπονική επιστήμη.

Δεν είναι δυνατόν στη σημερινή εποχή με την συσσώρευση γνώσεων να περικόπτεται η διάρκεια των σπουδών για το πρώτο πτυχίο σε 3 ή 4 χρόνια, όσα δηλαδή απαιτούνται για ανάλογα πτυχία ΤΕΙ. Εκτιμούμε ότι οι γεωπονικές σπουδές πρέπει να είναι 5ετούς διάρκειας και να οδηγούν σε πρώτο πτυχίο ισοδύναμο με master.

Πρέπει ακόμα να προβληματιστούμε και ως προς την ποιότητα των **μεταπτυχιακών διπλωμάτων** που δίνουμε. Έχουμε σπουδές διάρκειας 5 ετών τουλάχιστον με το υφιστάμενο καθεστώς και εκείνο το οποίο κατ' επανάληψη έχουν διαγνώσει και εμείς και όσοι έχουν αξιολογήσει τα μεταπτυχιακά μας είναι ότι υπάρχει μια πολύ σημαντική **αλληλοεπικάλυψη των αντικειμένων** που διδάσκουμε σε μεταπτυχιακό επίπεδο με εκείνο του προπτυχιακού επιπέδου. Εάν λοιπόν υπάρχει ένας σαφής διαχωρισμός και τα μεταπτυχιακά που κάνουμε είναι μεταπτυχιακά που προωθούν τη γνώση πέρα από τις γνώσεις που δίνουμε στα προπτυχιακά μαθήματα σπουδών τότε θα λέγαμε ότι ένας μέσος όρος μεταπτυχιακών ανά πρόγραμμα των 20 με 30 ετησίως θα ήταν ένας λογικός αριθμός, λαμβάνοντας υπόψη και την ένταση της επιστήμης που απαιτείται για να παράσχει γνώσεις σωστές στους μεταπτυχιακούς.

Σε ότι αφορά τα **διδαστορικά διπλώματα** δεν μπορεί ο οποιοσδήποτε να κάνει διδακτορικό δίπλωμα για είσοδο σε δημόσιο φορέα. Πρέπει η επιλογή των υποψηφίων διδασκτόρων να γίνεται με ιδιαίτερα και αυστηρά κριτήρια. Ο αριθμός των διδασκτόρων σε σχέση με τα μεταπτυχιακά πρέπει να

είναι πολύ λιγότερος. Αλλά ακριβή στοιχεία για το πόσους χρειάζονται θα το καθορίσει η ίδια η αγορά.

Επίσης επιμένουμε ότι τμήματα «παραγωγής» **πλήρως εξειδικευμένων επιστημόνων είναι καταδικασμένα** να αποτύχουν και να συμπαράσφουρουν στην αποτυχία αυτή τους απόφοιτούς τους, αφού γενικά κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους θητείας, συνήθως αλλάζουν και εξελίσσονται με γρήγορο ρυθμό, οι επαγγελματικές τους συνθήκες και απαιτήσεις.

Τελειώνοντας, θεωρώ πολύ εποικοδομητικό το δημόσιο διάλογο, ως το μοναδικό και ενδεδειγμένο ορθολογικό τρόπο προσαρμογής του προγράμματος σπουδών στα σύγχρονα δεδομένα της επιστήμης και των κοινωνικών αναγκών.

Αναγνωρίζοντας λοιπόν ότι η ζήτηση και η ανταγωνιστικότητα των αποφοίτων ενός πανεπιστημίου εξασφαλίζεται με συνεχή προσπάθεια εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης του προγράμματος σπουδών του, πιστεύουμε ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί **με την κατάργηση ή σύμπτυξη ήδη υπαρχόντων αντικειμένων, την προσθήκη νέων αντικειμένων αιχμής, και την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο.**

Όλες οι ενέργειες του ΓΕΩΤΕΕ εκκινούν από την επιτακτική ανάγκη όχι μόνο της κατοχύρωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων αλλά και της εξέλιξης – διεύρυνσης των γνωστικών αντικειμένων της γεωπονικής επιστήμης, σε συνδυασμό με τη δημιουργία σύγχρονων και ευέλικτων προγραμμάτων σπουδών. Πρόταση που δε στηρίζεται ούτε στα συμπεράσματα ούτε τις προτάσεις των Ημερίδων που προηγήθηκαν και επομένως δεν μπορεί να αποτελέσει σχέδιο ή βάση εργασίας, αφού ακρωτηριάζει τα αντικείμενα των Γεωπονικών Σπουδών και εγκαταλείπει βασικούς πυλώνες της Γεωπονικής Επιστήμης.

Το Δ.Σ του ΓΕΩΤΕΕ, με αίσθημα ευθύνης απέναντι στις χιλιάδες των συναδέλφων γεωπόνων και γεωτεχνικών γενικότερα, **ομόφωνα δεν συμφωνεί με την επιχειρούμενη αυτοκατάργηση του αρχαιότερου γεωπονικού ιδρύματος της χώρας ούτε και θα επιτρέψει τη συρρίκνωση των επιστημονικών και επαγγελματικών πεδίων των γεωπόνων.**